

28.3.2014

SISÄMINISTERIÖ

27. 03. 2014

INRIKESMINISTERIET

Sisäministeriö
 PL 26
 00023 VALTIONEUVOSTO

hare@intermin.fi
marko.meriniemi@intermin.fi

SM Lausuntopyyntö 17.3.2014 SM023:00/2012

LAUSUNTO SISÄMINISTERIÖN ASETUSLUONNOKSESTA POLIISIN VOIMAKEINOISTA SEKÄ KULKUNEUVON PYSÄYTTÄMISESTÄ

Oulun poliisilaitos toteaa suunnitellusta asetuksesta yleisenä havaintona, että asetus on perusteltu ja arvioi sen selkeyttävän voimakeinojen käytön pelisääntöjä poliisin kenttätöissä. Kulkuneuvon pysäyttämisen nostaminen asetustasolle ja pakkopysäytyskeinojen erittely on erityisen hyvä asia.

Asetusluonnosta kenttähenkilöstön kanssa analysoitaessa on noussut esiin muutamia havaintoja, jotka on kuitenkin syytä mainita.

- Poliisi toimii hätävarjelutilanteessa virkavastuulla.

Ajatus on ymmärrettävä, kun huomioidaan poliisin olevan voimankäyttöön erityiskoulutettu virkamies. Voimankäyttötilanteen muuttuminen hätävarjelutilanteeksi voi tapahtua kuitenkin yllättäen. Onko tällöin riskinä, että poliisia kohtaan voidaan asettaa jopa kohtuuttomia vaatimuksia tällaisessa tilanteessa. Virkavastuun ja hätävarjelutilanteen yhdistäminen on siten hiukan arveluttavaa poliisimiehen oikeusturvan kannalta.

Tämän ajattelutavan mukaan hätävarjelun liioittelussa poliisimies syyllistyisi esim. hätävarjelun liioitteluna tehdyn pahoinpitelyn lisäksi virkavirkavelvollisuuden rikkomiseen. Käsillä voi olla vaara, että voimakeinojen käytön kynys nousee liian korkealle ja aiheuttaa oikeudenloukkauksen vuoksi poliisin apua pyytäneen kansalaisen oikeusturvan heikkenemistä.

- Arvioitaessa hätävarjelun puolustettavuutta on otettava huomioon poliisimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Mitä tuomioistuimet tulisivat pitämään vaatimustasona? Hätävarjelutilanteessa poliisimies ei välttämättä kykene toimimaan koulutuksensa edellyttämällä tavalla, vaan toiminta voi olla vaistonvaraista ja mallina voikin olla ihmisen selviytymisvaisto. Kuten tiedossa on, poliisien ammattitaidossa on suuria eroavaisuuksia jo päätehtävistä johtuen. Tästä huolimatta kiireelliselle hälytystehtävälle voidaan joutua määräämään lähimpänä partiona esim. poliisilaitoksen liikennepoliisisektorin partio, joka on suorittanut voimankäytön koulutuksesta vain vaadittavat minimi eikä ole rutinoitunut esim. väkivaltaa sisältäviin hälytystehtäviin. Vaatimustasoa ei voida tuomioistuimissa vakioda kaikkien poliisimiesten kohdalla samalle tasolle.

- Kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettäviin voimakeinoin turvautumisessa on otettava huomioon liikenneolosuhteet, pysäytystoi-

menpiteiden kohteena olevan kulkuneuvon kuljettajan ajotapa, pysäytettävän kulkuneuvon laatu, paino ja nopeus sekä muut pysäyttämiseen vaikuttavat seikat. Erityistä huomiota on kiinnitettävä sivilisten turvallisuuteen. Pysäytysmerkin tai -määräyksen laiminlyönnin kulkuneuvon seuraamisessa on jatkuvasti tehtävä tilanteen kokonaisarviointia ja poliisin toimenpiteiden mitoituksen harkintaa.

Olisiko kulkuneuvon pysäyttämisessä sovellettavissa voimankäyttöpuolelta tuttuja termejä kuten lievimmän haitan keino, olosuhteisiin nähden sopivimman puolustettavan keinon käyttö jne. Esimerkiksi mopon tai moottoripyörän pakkopysäytys on haasteellista ja turvallisoin tapa jossain tilanteessa voi olla esimerkiksi pippurisumutin tai jopa etälamautin (esim. jos tehdään kävelyvauhdista) verrattuna vaikka kiilaamiseen.

Muilta osin asetusluonnokseen ei ole huomautettavaa.

Poliisipäällikkö

Sauli Kuha

Apulaispoliisipäällikkö

Arto Karnaranta